

Μνήμη του αγώνα της ΕΟΚΑ στο κέντρο της Πάφου

Ο ανδριάντας του Ευαγόρα Παλληκαρίδη και το μνημείο πεσόντων μαθητών

Η ανέγερση μνημείων, όχι απλά για τον καλλωπισμό μιας περιοχής και προς τέρψη των περαστικών, αλλά ως υλική αποτύπωση της ιστορίας ενός τόπου και των ανθρώπων του, αποτελεί πρακτική που χάνεται στο βάθος των αιώνων.

Στις σύγχρονες κοινωνίες, συχνά, η ίδια η ανέγερση μνημείων έχει τη δική της ιστορία. Η δε επιδιωκόμενη ενσωμάτωση των μνημείων στην καθημερινότητα των πολιτών, που γίνεται και μέσα από την αξία που οι τοπικοί φορείς προσδίδουν σε αυτά, σχετίζεται με την ενίσχυση της συλλογικής, ιστορικής μνήμης και συνείδησης.

Το κέντρο της πόλης της Πάφου, με τα χαρακτηριστικά, νεοκλασικά κτίρια, είναι σημείο αναφοράς τόσο για τους κάτοικους όσο και για τους επισκέπτες της πόλης. Για τον λόγο αυτό, διαχρονικά, υπήρξε πόλος έλξης για την ανέγερση μνημείων, τα οποία διαφυλάσσουν τη μνήμη της νεότερης και σύγχρονης ιστορίας της Πάφου, αλλά και της Κύπρου ευρύτερα. Περιμετρικά του Δημοτικού Μεγάρου και του Δημόσιου Κήπου της πόλης και στα διπλανά, ιστορικά σχολεία, έχουν ανεγερθεί μνημεία, τα οποία συνδέονται με διάφορες ιστορικές περιόδους, αλλά και εξέχουσες προσωπικότητες της πόλης. Μνημεία που σκιαγραφούν τους αγώνες της τοπικής κοινωνίας και τη σύνδεσή της με τον πολιτισμό, τα γράμματα, τον αθλητισμό, την εκκλησία.

Ο αγώνας της ΕΟΚΑ 1955-1959 αποτελεί τη λαμπρότερη σελίδα της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου. Κάθε απόπειρα να αποδοθεί πλήρως το μεγαλείο αυτού του αγώνα μοιάζει να υστερεί μπροστά στην αυτοθυσία αυτών που «την Ελλάδα ήθελαν και ας έτρωγαν πέτρες», -το πρώτο μνημείο του αγώνα στους τοίχους της παιδικής ηλικίας, της πρώτης νιότης, της απότομης ωρίμανσης-. Το δικαίωμα στον εθνικό αυτοπροσδιορισμό και την αυτοδιάθεση έγινε προσπάθεια, στα χρόνια που ακολούθησαν τον αγώνα, να αποτυπωθεί στην τέχνη, που αενάως επιδιώκει να μιμηθεί τη ζωή. Και στη συνέχεια, αντιστρόφως, μνημεία της περιόδου αυτής γίνονται καθημερινή υπόμνηση μιας συγκεκριμένης παρακαταθήκης, προτύπων και αξιών ζωής.

Στόχος της μελέτης αυτής η ανάδειξη δύο μνημείων του αγώνα της ΕΟΚΑ, τα οποία βρίσκονται στο κέντρο της Πάφου, και της δικής τους ιστορίας. Πρόκειται για τον ανδριάντα του ήρωα μαθητή Ευαγόρα Παλληκαρίδη και το μνημείο των πεσόντων μαθητών του Γυμνασίου Πάφου, τα οποία βρίσκονται ακριβώς έναντι το ένα στο άλλο. Στηρίζεται σε συνεντεύξεις εμπλεκομένων στην ανέγερση, τον Τύπο της εποχής και σχετική βιβλιογραφία.